

МАПА ПЕТРОВАРАДИНСКЕ ТВРЂАВЕ

Изузетно остварење фортификационог градитељства XVIII века, представља једно од најсложенијих, највећих и најбоље очуваних артиљеријских бастионих утврђења у Европи. Грађена је као оригинално дело аустријских војних инжињера, у складу са најсавременијим достигнућима европске, посебно француске фортификационске школе тог доба.

Изградња Тврђаве трајала је са прекидима од 1692-1780. године. Овај спомен комплекс, развијан је истовремено на три међусобно повезана висинска нивоа. Састоји се од Горње тврђаве (Obere Festung), Дворожног бастиона (Hornwerk), и Доње тврђаве (Wasserstadt), док два спољна утврђења уз реку, Мостобран (Bruckschanze) на левој обали Дунава и Острвско утврђење (Instelscanze) данас више не постоје.

ДОЊА ТВРЂАВА

Доња тврђава или Водени град (Wasserstadt), низијски је део Петроварадинске тврђаве. Током XVIII века, Доња тврђава се уобличује у војно-стамбени комплекс са бројним трговима, зградама, самостанима, али и масивним капијама и бастионима који су имали одбрамбени карактер.

Насељавањем племићког, официрског, свештеничког и грађанској стапежа, наметнула се потреба да Доњи град буде уређен по принципима војно-барокне архитектуре.

На подручју Доњег града налазе се два веома значајна објекта верског карактера. Први је монументална целина коју чине језуитски самостан и Римокатоличка жупна Црква Светог Јурја. Црква је изграђена између 1701. и 1734. од стране исусовачког реда, у барокном стилу.

Затим, ту је Српска православна Црква Светог Апостола Павла, која је настала 1922. године за потребе војника православне вере, док је данашњи изглед добила након велике реконструкције, крајем XX века.

Један од најзначајнијих објеката на Тврђави, Београдска капија, налази се у Доњем граду, на путу према Сремским Карловцима и Београду. Изграђена је 1753. године у барокно-класицистичком стилу.

Представљала је најзначајнији објекат у одбрамбеном систему Доње тврђаве.

- 1 СТАРА РАТНА КОМАНДА
- 2 ВОЈНА БОЛНИЦА
- 3 ЗГРАДА КОМАДАНТА ТВРЂАВЕ
- 4 НОВА РАТНА КОМАНДА, НЕКАДА ЦРКВА СВЕТОГ ФРАНЂЕ
- 5 ВОЈНА БОЛНИЦА, НЕКАДА ФРАЊЕВАЧКИ САМОСТАН
- 6 ВЕЛИКА КАСАРНА
- 7 ИЗОЛОВАНИ ПАВИЉОН
- 8 АПОТЕКА
- 9 СРПСКА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА СВЕТОГ АПОСТОЛА ПАВЛА
- 10 НОВА КАПИЈА
- 11 КАПИЈА ВОДЕНИХ ШАНЧЕВА
- 12 ВОДЕНИ ШАНЧЕВИ

- 13 КАСАРНА „ТВРЂАВА“ НЕКАДА ПАВИЉОН ИНЂЕЊЕРСКИХ ОФИЦИРА
- 14 НЕКАДАШЊА ОФИЦИРСКА КАФАНА „КОД СЕДАМ ИЗБОРНИХ КНЕЖЕВА“
- 15 НЕКАДАШЊА КАСАРНА ЗА СМЕШТАЈ ФОРТИФИКАЦИЈСКИХ ГРАЂЕВИНСКИХ РАДНИКА
- 16 САМОСТАН И ЖУПНА ЦРКВА СВ. ЈУРЈА (НЕКАДАШЊИ ЈЕЗУИТСКИ САМОСТАН И ЦРКВА СВ. ЈУРЈА)
- 17 БАСТИОН СВ. КАРЛА ИЛИ ПРОВИЈАНТСКИ БАСТИОН
- 18 ЗГРАДА ПЕКАРЕ ИЛИ ДОЊИ ПРОВИЈАНТСКИ МАГАЗИН
- 19 НЕКАДАШЊА БИСКУПСКА РЕЗИДЕНЦИЈА
- 20 ЦЕНТРАЛНИ ЗАТВОР СЛАВОНСКО-СРЕМСКЕ ГЕНЕРАЛНЕ КОМАНДЕ У КАЗАМАТИМА
- 21 БЕОГРАДСКА КАПИЈА
- 22 ОФИЦИРСКИ ПАВИЉОН
- 23 АРСЕНАЛ ДОЊЕ ТВРЂАВЕ
- 24 РОДНА КУЋА БАНА ЈОСИПА ЈЕЛАЧИЋА
- 25 ЗГРАДА ШАЈКАШКОГ БАТАЉОНА
- 26 ГЛАВНА МАЛТАРНИЦА
- 27 МАГИСТРАТ
- 28 БАРУТНИ МАГАЗИНИ

ГОРЊА ТВРЂАВА

Горња тврђава је првоизграђени део Петроварадинске тврђаве, грађен од краја XVII и током XVIII века. Представља заокружени и утврђени комплекс бастиона, бедема, капија и касарни, издадан на највишем нивоу Петроварадинске стене. Са свечаним салонима у Официрском павиљону и утврђеним бедемом – кавалиром, представља елитни део Петроварадинске тврђаве.

На подручју Горње тврђаве налази се највећи број туристичких атракција, као што је Музеј Града Новог Сада, где посетиоци могу видети неколико стаљних поставки: „Нови Сад од 18. до 20. века“, „Збирка стране уметности“ и „Велики ратни бунар“. Посредством водичке службе музеја, посетиоци могу обићи подземне војне галерије, односно четвороспратни комуникационо-одбрамбени систем дужине преко 16km, који представља јединствену атракцију Петроварадинске тврђаве.

Горњим градом доминира Торњ са сатом, који је поред свог изгледа занимљив и због тога што велика казаљка показује сате, а мала минуте. Ова атракција позната је и под називом „Пијани сат“ јер током зиме и хладног времена касни, а током лета и топлог времена жури.

На Горњој тврђави се налази Новосадска астрономска опсерваторија са планетаријумом, који је, уз београдски, једини у Србији. Такође, ту је и Колонија уметника – Ликовни круг, неформално највећа колонија уметника на свету, јер већ више од педесет година окупља преко 200 уметника. Као културно-историјска целина, уз наведене установе културе, подземне војне галерије, угоститељске објекте, зелене површине и Парадни плошад, најатрактивнији је део Петроварадинске тврђаве.

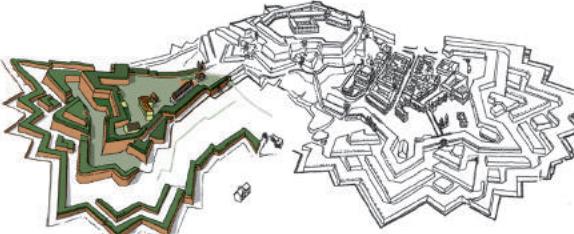
- 1 МУЗЕЈ ГРАДА НОВОГ САДА (АРСЕНАЛ, ТОПОВНЧА ИЛИ МАМУЛИНА КАСАРНА)
- 2 ПАРАДНИ ПЛАЦ
- 3 ОФИЦИРСКИ ПАВИЉОН
- 4 ТЕРАСА
- 5 ЈЕДНОСТАВНА КАСАРНА

8

- 6 ЛИКОВНИ КРУГ; КОЛОНИЈА УМЕТНИКА - ДУГА КАСАРНА
- 7 ПРОВИЈАНТСКИ МАГАЗИН И ПЕКАРА ГОРЊЕ ТВРЂАВЕ
- 8 ТОРАЊ СА САТОМ
- 9 СТЕПЕНИШТЕ ЗА ГОРЊУ ТВРЂАВУ
- 10 ГОРЊИ ЛУДВИГОВ БАСТИОН
- 11 ДОЊИ ЛУДВИГОВ БАСТИОН И ЛУДВИГОВА КАПИЈА
- 12 БАСТИОН СВ. ЈОЗЕФА
- 13 ЛЕОПОЛДОВА КАПИЈА
- 14 КАПИЈА ЦАРА КАРЛА VI
- 15 ВЕЛИКИ РАТНИ БУНАР (УЛАЗ ИЗ МУЗЕЈА ГРАДА НОВОГ САДА)
- 16 БАСТИОН СВ. ИНОЋЕНТИЈА
- 17 ДВОРСКА КАПИЈА
- 18 КАВАЛИР
- 19 БАСТИОН СВ. ЛЕОПОЛДА
- 20 ЛЕОПОЛДОВ БАРУТНИ МАГАЗИН - АТЕЉЕ 61
- 21 БАСТИОН СВ. МАРИЈЕ ТЕРЕЗИЈЕ
- 22 КОНТРАМИСКИ СИСТЕМ ГОРЊЕ ТВРЂАВЕ (ПОДЗЕМНЕ ВОЈНЕ ГАЛЕРИЈЕ) (УЛАЗНИЦЕ У МУЗЕЈУ ГРАДА НОВОГ САДА)
- 23 МОЛИНАРИЈЕВА КАПИЈА
- 24 РАСКРСНИЦА
- 25 ПЛАНЕТАРИЈУМ

ХОРНВЕРК

Хорнверк је један од капиталних делова Петроварадинске тврђаве, који са Доњим и Горњим градом чини сложен одбрамбени систем утврда.

С обзиром на то да је највећа опасност јужним границама Хабзбуршке монархије претила са југа, од Османског царства, градитељи Тврђаве се почетком XVIII века одлучују на градњу овог великог иструеног комплекса – војног полигона у облику тестирастих маказа, односно двоструких рогова (horn-pow; werk-depo).

Хорнверк је опасан масивним бедемима и равелинама, а заштићен најдубљим сувоземним рововима на Тврђави, Царским шанцем и подземним војним галеријама са минским системом.

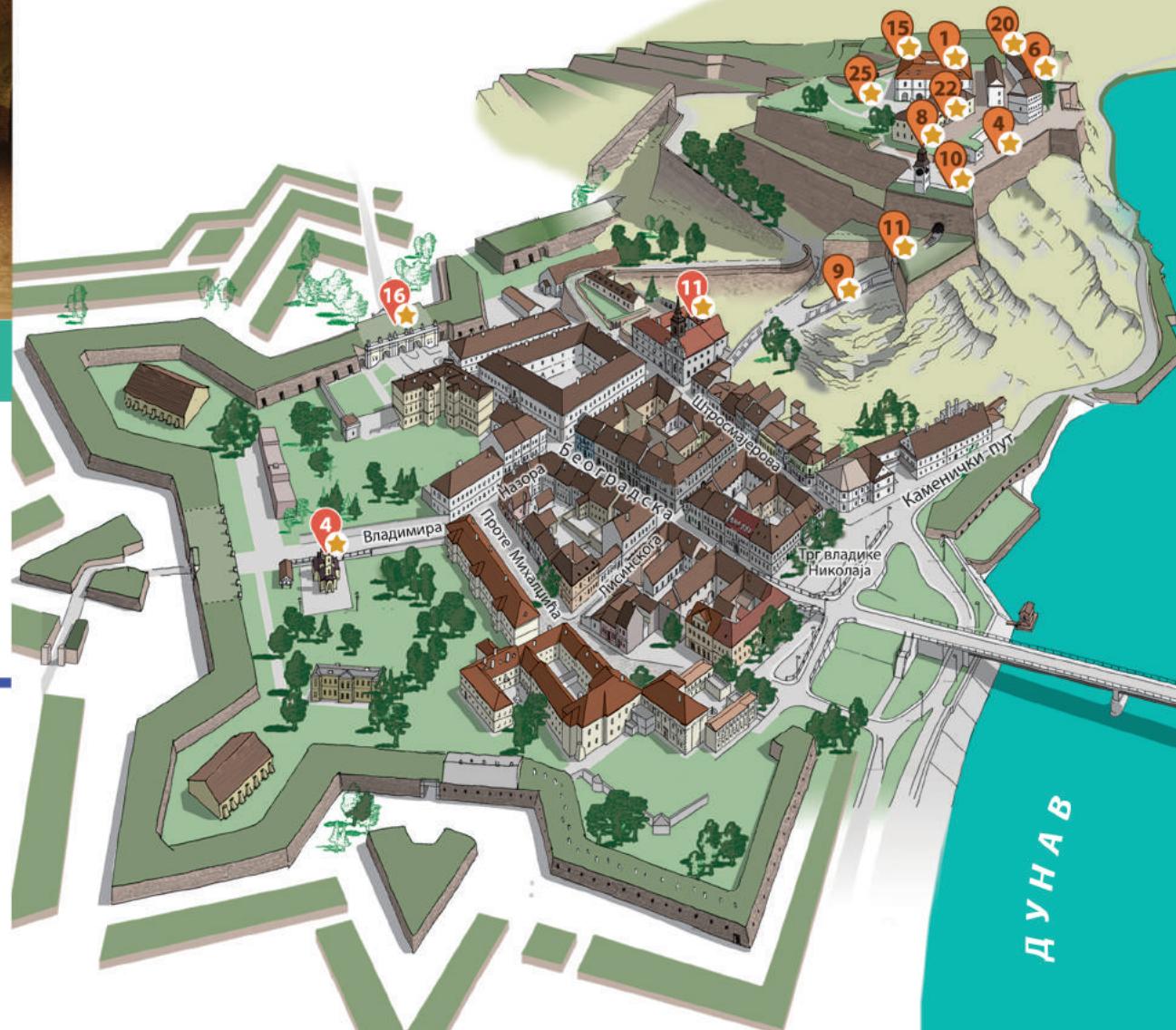
- 1 КОМУНИКАЦИОНА И КАМЕНИЧКА КАПИЈА
- 2 СПОМЕНИК РОДОЉУБИМА СТРЕЉАНИМ 1914. ГОДИНЕ
- 3 ЈЕДНОСПРАТНА КАСАРНА ИЛИ КАСАРНА ХОРНВЕРК
- 4 ИСПАДНА КАПИЈА ВЕЛИКОГ ШАНЦА ИЛИ КАПИЈА ХОРНВЕРК
- 5 РАВЕЛИН СВ. КАТАРИНЕ
- 6 БАСТИОН СВ. ЕЛИЗАБЕТЕ
- 7 БАСТИОН СВ. КАРЛА
- 8 РАВЕЛИН СВ. ЕУГЕНА

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад
725.182(497.113 Petrovaradin)(084.3)
ISBN 978-86-81528-15-0
COBISS.SR-ID 330558215

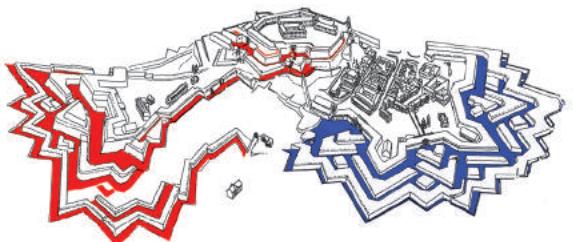

www.novisad.travel

ТУРИСТИЧКЕ АТРАКЦИЈЕ

ШАНЧЕВИ И МИНСКА ПОЉА

Тврђавски шанчеви и минска поља

Водени шанчеви

Тврђавски шанчеви и минска поља
Горња тврђава и Хорнверк, опасани су вишеслојним, сувоземним, оштроугаоним и пространим шанчевима, који се налазе између бастиона, равелина и контрагарда, који степенасто силаше према подноју, ширећи се до спољашњих трошика око целе фортификације. Њихова функција у миру је маневарска, а у рату одбрамбена. Петроварадинска тврђава је поред Антверпена имала највећи мински систем на свету, укопан испод шанчева и пројектован да регулисани експлозијама масовно уништава непријатељску војску.

ИЗДАВАЧ

Туристичка организација Града Новог Сада

За издавача: Бранислав Кнежевић

Дизајн мапе: Графички студио Жика

Аутор текста: mr Синиша Јокић, историчар; директор Завода за заштиту споменика културе Града Новог Сада; Даниел Борбаш, Туристичка организација Града Новог Сада.

Рецепзент: Слободанка Бабић, архитекта; Завод за заштиту споменика културе Града Новог Сада

Лектура, коректура: „Lingua“, Нови Сад

Фотографије: Архива ТОНС-а, Фрања Бездан

Припрема за штампу: "Graphic Solutions"

Штампа: Футура, Петроварадин

Тираж: 4.000 ком

ISBN 978-86-81528-15-0

Нови Сад, 2019.

Издавач не одговара за промене садржаја и информација

ДУНАВ